

İDARE MERKEZİ
ANKARA, İstanbul Caddesi
Maarif Eminliği yanında

İSTANBUL BÜROSU
İstanbul, Ankara Caddesi-
No — 87

HAYAT

Fiatı her yerde 15 kuruş
seneligi, posta ile 7,5 Türk Lirası
(Ecnebi Memlekettlere 7,5 Dollar)

Abona ve ilan için İstanbul
bürosuna muracaat edilir
Yazı işlerinin mercii Ankara
merkezidir

Hayata, daima hayata.. Dünyaya daha çok hayat katalım!

— NIETZSCHE —

Cilt: VI

Ankara, 13 Haziran, 1929

Sayı: 133

İnanan Ve İnanmayan

İnanan insan ile inanmayan adam arasında yalnız bir sıfat farkı değil, bütün bir düşünüş, yaşayış, hissediş farkı, bütün bir ruh mekanizmesi farkı vardır. İnanmayan bir nesil içinde inananlar, ayrı bir mahlûk gibi yaşarlar: hakikî yalnızlık, öyle zannederim ki dağ başında otlakla ve ağaçlarla baş daşa ve diz dize yaşayan bir münzevi için değil, belki koskoca bir şehrin içinde veya hayatî bir ehemmiyeti haiz bir iş başında, inanmayanlarla çevrilmiş bir imanlı adam için mevcuttur.

İnanmayanlar derken gözümün önüne şöyle bir tip geliyor: iddiaları çok, arzuları mebzûl, fikirleri sayısız, bol söyleyen, çok vadeden, her işi yapmağa hazır bir insan; bütün bunlar, çalışkan, ümitli, genç ruhlu ve kuvvetli her iyi kimsenin iftihar edebileceği vasıflardır; fakat inanmayan insan için bir küçük farkla: ona göre bütün bunların, bu fikirlerin, arzuların veya vaatlerin, hatta işleirnin bizatihi hiç bir manası yoktur; O, bunların hiç birisine bağlanmış değildir; bin bir çeşit eşya satan bir mağaza gibi zekâsının kıvrımları içinde depo edilmiş neler yoktur? Bunları beyenmiyorsanız, biçimi, kesimi başka, rengi, kokusu ayrı olan öteki neyden mallarını derhal yorulmadan önünüze yayar. Fakat yanılmayınız, bunlara karşı da ruhu aynı vaziyettedir: hiç birisi kalbinin kapusu önünden geçmemiş ve şahsiyetinin gümrüğüne ugramamıştır.

Böyle bir insan kadar hür ve o derece endişesiz yaşamak kimseye nasip olamaz: bizi bağlayan, sıkan devletin kanunları değil, etrafımızda ki insanlar değil, belki o kanunlarda ve o insanlarda bizi bağladığını ve sıkıldığını zan-

nettiğimiz, öyle kabul ettiğimiz şeylerdir; nitekim bunun aksini düşününce, içimizde bir nevi rahatlık hissetmeğe ve kâbustan kurtulmuş gibi sevinmeğe hiç bir mani yoktur. Öyle veya böyle zannetmek, şunu veya bunu kabul etmek ise, mutlaka ve kat'iyen kafamızdaki miyarlara göre değişir: O miyarlar, bizim şahsiyetimizi vücuda getiren en aziz kısmımızdır; ve biz onlara kelimizden parçalar diyerek, inatçı bir sevgiyle bağlarız. İşte inanmayan adamın ruhunda bu miyarlar, sabit olmadığı gibi, bunlar kendi malları da değildir: vakayi ve hadisat nasıl isterse müthiş bir kolaylıkla derhal gözündeki gözlüğü değiştirir ve size yemin ederek dünyanın hakikaten başka türlü bündüğünü söyler.

Bunlar hakikatte, fena insanlar değildir; hatta eğer fena olmuşlarsa, kabahat kendilerinin de sayılmaz. Bunların mai mukattar gibi saf nümuneleri vardır: adeta fisebilillah böyledirler; kendilerine sorsanız, "ne yapalım, derler; dünya böyle gidiyor.. Evet, bu, doğrudur; zaten bu nevi insanlar, dünyanın, pek çokları için böyle gittiği bir devirde mantar gibi yerden biterler. Hatta bunlar çok dafa, başkalarına fenalık için değil, hatta kurnaz oldukları için bile değil, belki sadece kendilerini fenalıktan korumak için böyle olduklarını, kendi kendilerine itiraf ederler: yalnız hakikatte öyle olmasalardı, kendileri mutlaka fenaliğe çarpılmıyacaklardı, yahut çarpılsalar bile, o kadar betbaht olmiyacaklardı; Lâkin ne yapsınlar ki, ruhlarında, hiç bir şeye bağlanmamak zafından gelen kuvvetli bir alışkınlık, onları böyle, birbirinden aykırı denecek kadar farklı fikir, kanaat hüküm ve arzu diyarlarında dolaştırır.

Bu arzu üzerinde bir cemiyet, yalnız böyle insanlardan mürekkep olsaydı, diye düşünüyorum, acaba o memleketin hali ne olurdu? Ve işleri nasıl dönerdi? İtiraf edeyim: aklım bunu kestiremiyor. Yalnız bildiğim ve gördüğüm bir şey var ki, bunların nispeti çoğaldıkça, bunların karşısında eyi fena bir fikre veya bir hisse ruhunun ana hatlarını bağlamış gönül adamları şaşırıyorlar; vakia bence bu, o kadar korkulacak şey değildir; fakat daha fecii var: bütün bir kütlenin hayatında sayısız müşterek işler vardır; bunların tutumu, bunların yürütülüşü ve yaratılışı, gevşiyor ve pörsüyor; işte bu acıklıdır. Vakia hayat, filân ferdin, filân zatın sinirlenmemesi veya rahatı için tedbir almağa lüzum görmez; fakat bütün bir kütlenin, bütün bir zümrenin müşterek menfaatleri mevzuubahs olduğu zaman, yukarıdan, yüksek kudret menbalarından gelen imanlı hareketin kuvveti kesilince, herhangi bir fert için değil, belki müşterek hayat için, idealler için ve inanan insanların hatalı olarak şahıslarına ait zannettikleri içtimai kuvvetleri için bir tehlike başgöstermiş demektir.

Etrafımızda inanmayan insanları tanımamız, kendimizi onlardan tecrit etmemiz, bir vatan borcudur.

Öyle zannediyorum ki, bu mikrop-ların şaşmaz bir miyarı vardır: müdafaa ettiği fikir ile yaptığı iş arasında tezat.. İfraz ettikleri toksinler de kolayca eseriyle tanılabılır: tenebbüt ettikleri muhit ve zümre içinde fikir ve iş ciddiyetinden iz bile bırakmamak..

Bu iki neticeye nerde rast gelirsek mikropların yaşayabileceği müsait bir muhit içinde olduğumuza, şaşmaz bir kanaatle, intikal edebiliriz.

MEHMET SERVET

Hafta İçinde

Abdülhak Hamit İçin

Abdülhak Hamit beyefendi için bütün Türk milleti yalnız hayranlık ve yalnız minnettarlık hisleriyle mütehassistir. İlmü fen-nin hiç bir şubesinde onun yük-sekliğinde bir adamımız yokken, o, dünyanın her hangi bir mem-leketinin en şerefli asarı edebiye-sile mukayeseye mütahammil olan yüzlerce ve yüzlerce sahife yaz-mıştır. Eğer Hamidin eserleri tercümede ulvî güzelliklerini mu-hafaza edemezlerse, bu onun bü-yüklüğünü hiç te sarsamaz. Çün-kü aynı büyüklükte iki edipten birinin bir ecnebi lisanına nakil-den kâr ve diğerinin zarar ettik-leri, hatta tercümeden daha kü-çüğün kâr ve daha büyüğün zarar etmeleri pek vaki bir key-fiyettir. Meselâ Hayyam'ın şö-hreti belki tercüme sayesinde lâ-yemut olmuşken ondan elbette büyük olan Firdevsi'nin Acem edebiyatındaki payesi garp dille-rine tercüme sayesinde anlaşı-lamayacağı da bir hakikat değil midir? Türkçe yazılmış bir tek kitap alarak sürgüne mahkûm edilecek olan her türk, muhak-kaktır ki bu kitabı Hamidin şa-heserlerinden seçecek, Finteni, Makberi, Eşberi veya Tariki gö-türecektir. Hamidin (dahiyi azam) olup olmamasına gelince, edebi-yatta dela sıfatı pek ihtiyatla ve ender olarak tevcih olunulabile-cek bir sıfatken, (dahiyi azam) unvanında mubalâğa muhakkak-tır ve bitarafılığı ve samimiyeti karilerimize ve kendi şerefimize karşı bir borç bildiğimiz için bunu söylemekte tereddüt edeme-yiz. Lâkin insanın kendisine (ben) ve muhatabına (siz) deme-sinin ayıp olduğu sıralarda ve terkipli ve depdebeli sıfatlara hayran zevat tarafından tevcih edilmiş olan böyle bir unvanı münakaşaya kalkarken, edebiya-tımızın en büyük şahikası olan

Hamide olan tazim ve minnettar-lık hislerimizi sarsacak sözler söylememek şart ve hele bu mü-nakaşalar sıfatların vadîi kadime-deki mubalağasından geçerek mu-azzam şairin eserini tezyifi biraz andıran bir mahiyet te alırsa, bu-nun, aybı hiç silinmez bir nankör-lük teşkil edeceği de muhakkaktır.

Edebiyat Birliğinde

İstanbuldaki güzel san'atlar birliğinin edebiyat şubesinde yeni bir hey'eti idare ile Ecnebi işleri ve Neşriyat işleri isminde iki hey'etin intihabını gazetelerde okuduk. Vaktile de bu sütunlarda mevzuubahs ettiğimiz bu teşekkü-lün müfit ve meşkûr faaliyetlerini kaydetmek bizim için bir baht-yarlık olur. Biz birlikte konfe-ransların muntazam surette veri-lerek bunların bir mecmua tarafından da neşrolunması ve birlik binasında da bir kütüphane teşkili hakkında temennilerde bulunmuştuk. Bu def'a öğreniyo-ruz ki, birlik büyük bir edebiyat ve san'at mecmuası çıkarmak, mevkut neşriyat ile Türk edebi-yatını garp memleketlerinde ta-nıtmak, ayrıca da serbes darülfü-nun kürsüleri mahiyetinde konfe-ranslar yapmak istemektedir. Bunların kuvveden fiile gelmesi ehemmiyetli bir paraya, ve aynı derecede de çalışacak kimseler arasında tam bir samimiyete, sebata ve bu işleri başarmak ik-tidarının da mevcudiyetine bağlı-dır. Birliğin ve hey'etlerinin bütün bu şartları nefsinde toplamış olmasını candan dileriz.

Hayat Pahallığı

Hayat pahallığına karşı çareler düşünen İstanbul gazetelerinden Cumhuriyetle Vakit, bazı müesse-lerle anlaşarak gazetelerinin ku-ponlarını verecek karilere tenzilât temin ediyorlar. Bizzat bizim fikrimiz, pahallılığın izalesi çare-lerini resmî komisyonların müza-

kerelerinden ziyade halkın verdiği para ile aldığı mala dikkat etme-sinde ve fuzulî hovardalıklardan mutlak içtinabında aramak oldu-ğunu söylemiştik. Cumhuriyet ve Vakit gazetelerinin bu gayretleri, halkın iktisadî terbiyesini tenmiye edecek bir mahiyette bulunmak itibarile de takdire lâayık hareket-lerdir.

Neşriyat Hayatında

Bir müddet evvel (Jüpiter) isimli küçük bir eserinden bu sütunlarda bahsettiğimiz Hasan Cemil bey, (Yeni Ruh) isminde ve muhtelif makalelerden mürek-kep bir kitap daha çıkardı. Carp edebiyatına ve san'atına ait pek kıymetli tetkiklerin mahsullerini muhtevi bulunan bu kitabı, bütün karilere ve hele bütün gençliğe tavsiye bir borçtur. Temenni edelim ki, yeni harfler, çırpıştırma yazıların, acemi hirsizliklerin ve en küçük kıymetten mahrum fikir oyunlarının kitap şekline girmesini artık maziye ait nasip-sizliklerimizden biri haline kosun, ve eski harflerin bu gibi mahsul-leri bakkal dükkânlarında lâayık oldukları akibete uğraya uğraya yok olmakta devam ederken, kütüphanelerde bu (Yeni ruh) değerinde eserler de günden güne çoğalsın.

(Yeni Adım) ismile İstanbulda çıkmağa başlıyan mecmua için de ciddî bir kütüphaneye kabul olunacak bir şekile ve hüviyete sahip olmağa çalıştığını söyleye-biliriz. İlk nüshasındaki yazıları gürdükten sonra neşriyat âlemine iyi bir uzvun daha katıldığına inanıyoruz. Ciddiyet ve sayini hayatının idamesinde ve gittikçe tekâmülünde de göstermesini temenni ve (Yeni Adım) hayat yolunda uzun ve saadetli bir yol nasip olmasına dâa edelim.

* * *